

42,6 Hz

42,6 Hz

Benjamin Storm

Schrijver: Benjamin Storm

ISBN: 9789403945132

© 2026 Benjamin Storm

02:17

Inez werd wakker zonder te weten waarom. Ze bleef liggen en keek naar het plafond, dat nauwelijks zichtbaar was in het zwakke licht dat tussen de gordijnen door naar binnen viel. Naast haar bed stond de wekker op 02.17 uur. Ze had niet gedroomd, voor zover ze zich kon herinneren, en buiten was het stil. Geen auto die door de straat reed, geen stemmen van mensen die laat thuiskwamen, zelfs geen regen tegen het raam. Toch was er iets dat haar wakker had gemaakt. Ze draaide zich op haar zij en sloot haar ogen, maar vrijwel onmiddellijk merkte ze het weer. Geen geluid dat ze werkelijk hoorde, eerder een lage druk die ergens tussen haar oren en borstkas leek te zitten. Ze hield haar adem even in. Daar was het opnieuw: een brom, zo laag dat hij zich moeilijk liet lokaliseren.

Ze ging rechtop zitten en luisterde. Haar huis in Westeinde was nooit helemaal stil. Er waren leidingen die uitzetten, een koelkast die aansloeg, auto's op afstand en soms een ventilator van een woning verderop die via muren en vloeren beter hoorbaar bleek dan buiten. Inez wist bovendien beter dan de meeste mensen hoe verraderlijk laagfrequent geluid kon zijn. Een bron die tientallen meters verderop stond, kon binnenshuis sterker lijken doordat een kamer bepaalde frequenties versterkte. Wie vervolgens op zijn gehoor naar de bron ging zoeken, kon uren de verkeerde kant op lopen. Het was een van de redenen waarom ze bij klachten altijd eerst wilde meten en pas daarna luisteren naar theorieën over warmtepompen, zendmasten, transformatoren of de buurman die volgens de melder 's nachts ongetwijfeld iets illegaals aan het doen was.

Ze stapte uit bed en liep naar het raam. Het was september en de nacht had al iets van de herfst. De straat lag verlaten onder het gelige licht van de lantaarns. Aan de overkant stonden de auto's zoals altijd dicht langs de stoep geparkeerd en achter de huizen tekenden de donkere contouren van bomen zich af tegen een bewolkte hemel. Inez opende het raam. De koele lucht rook naar natte stenen en bladeren. Ze stak haar hoofd naar buiten en luisterde opnieuw.

Een paar seconden dacht ze dat de brom verdwenen was, maar toen ze het raam weer sloot, voelde ze de druk opnieuw duidelijker worden. Dat maakte het interessanter. Niet verontrustend, hield ze zichzelf voor, alleen interessanter.

Beneden haalde ze haar meetkoffer uit de kast. Dat ze thuis professionele apparatuur had staan, was een gevolg van gemak en slechte discipline. De meter had eigenlijk vrijdag terug naar kantoor gemoeten, maar ze had hem na een meting in haar tas laten zitten en Karel had er maandag niet naar gevraagd. Ze zette het apparaat aan, wachtte tot het was opgestart en liep ermee door de woonkamer. In eerste instantie zag ze niets bijzonders. Het totale geluidsniveau was laag en varieerde nauwelijks. Ze schakelde over naar de spectrale weergave en wachtte een paar seconden. Toen verscheen er in het lage gebied een smalle verhoging die duidelijk boven de rest uitstak. 42,6 hertz.

Inez keek langer naar het scherm dan nodig was. Niet omdat de frequentie op zichzelf uitzonderlijk was. Dat was hij niet. Pompen, ventilatoren, compressoren, elektromotoren en transformatoren konden allemaal lage tonale componenten produceren, en wanneer zo'n trilling via een constructie werd overgedragen, kon een woning zich soms gedragen als een klankkast. Ze verplaatste de meter naar de keuken. De piek bleef zichtbaar. In de gang eveneens. Bij de trap werd hij iets zwakker en boven, in haar slaapkamer, nam hij weer toe. Ze zette de verwarming uit, trok de stekker van de koelkast uit het stopcontact en schakelde de mechanische ventilatie uit. Het signaal bleef. Uiteindelijk liep ze naar de meterkast en zette de hoofdschakelaar om. Het huis werd volledig donker.

Met het licht van haar telefoon liep ze terug naar de woonkamer. De meter werkte op zijn accu en toonde dezelfde smalle piek. Inez voelde een lichte tevredenheid die ze ongepast vond voor iemand die om half drie 's nachts in een donker huis stond. In elk geval kon ze haar eigen elektrische installatie voorlopig schrappen. Ze zette de stroom weer aan, wachtte tot de koelkast protesterend tot leven kwam en maakte vervolgens een korte registratie.

Daarna opende ze nogmaals het raam. De piek veranderde. Niet spectaculair, maar voldoende om haar aandacht te trekken. Buiten was de component zwakker dan binnen. Dat kon betekenen dat de bron via de constructie binnenkwam, maar net zo goed dat haar woonkamer de frequentie versterkte. Ze sloot het raam en zag de waarde langzaam teruglopen naar het eerdere niveau.

Om 02.43 uur zat ze aan de keukentafel met een kop koffie die ze beter niet had kunnen zetten. Op haar laptop stond de opname van de afgelopen minuten. Ze vergrootte het spectrum en controleerde of de piek stabiel bleef. Dat deed hij. Ze gaf het bestand de naam *Westeinde_nacht_1* en schreef de omstandigheden erbij: ramen dicht, verwarming uit, ventilatie uit, hoofdschakelaar gecontroleerd, buitenmeting lager dan binnen. Daarna keek ze naar haar aantekeningen en moest om zichzelf lachen. Voor een verschijnsel waarvan vrijwel zeker een volkomen saaie technische installatie de oorzaak was, had ze inmiddels een dossier aangelegd. Daan zou daar iets van hebben gevonden. Waarschijnlijk iets irritant treffends.

De gedachte aan hem kwam onverwacht, maar niet onaangenaam. Dat was in het eerste jaar na hun breuk anders geweest. Toen kon zelfs een vergeten boodschappentas of een mok die hij ooit had gekocht voldoende zijn om haar humeur voor een halve dag te veranderen. Inmiddels was hun relatie anderhalf jaar voorbij en waren de scherpe randen ervan verdwenen. Daan had haar vaak verweten dat ze alles wilde begrijpen. Niet alleen haar werk, maar ook mensen, ruzies en gevoelens. Als er iets misging, wilde Inez weten wanneer het was begonnen, waardoor het was veroorzaakt en of het voorkomen had kunnen worden. Volgens Daan behandelde ze een relatie soms alsof er na afloop een technisch rapport moest worden geschreven. Zij had hem daarop meestal verweten dat hij bij problemen juist deed alsof een storing vanzelf verdween wanneer je maar lang genoeg niet naar het waarschuwingsslampje keek. Achteraf kon ze erkennen dat geen van beiden volledig ongelijk had gehad.

Ze sloot de laptop en ging terug naar bed. De brom was nog steeds aanwezig, maar nu ze hem had gemeten, verloor hij een deel van zijn hinderlijkheid. Dat was typisch voor haar. Onzekerheid irriteerde haar meer dan een probleem waarvan ze tenminste wist dat het bestond. Ze draaide zich op haar zij en probeerde niet meer te luisteren. Dat lukte natuurlijk niet. Zodra ze eenmaal wist dat ergens een toon zat, kon stilte veranderen in een ruimte waarin je voortdurend op die ene toon wachtte. Pas tegen vieren viel ze opnieuw in slaap.

Toen de wekker om zeven uur ging, had ze het gevoel dat iemand de nacht halverwege had opgevouwen. In de badkamer bond ze haar donkere haar op, bekeek het resultaat en maakte het vrijwel onmiddellijk weer los. Haar gezicht was smal en doorgaans vond ze weinig reden om zich uitgebreid met haar uiterlijk bezig te houden, maar vierendertig bleek op drie uur slaap ineens een stuk ouder dan vierendertig na acht uur slaap. Onder haar donkere ogen lagen schaduwen die gisteren nog niet zichtbaar waren geweest. Ze poetste haar tanden, trok een gezicht naar haar spiegelbeeld en besloot dat koffie waarschijnlijk meer effect zou hebben dan alles wat in potjes in haar badkamer stond.

Beneden lag de meter nog op tafel. Ze zette koffie, opende opnieuw de registratie en controleerde of ze 's nachts niets over het hoofd had gezien. De piek was te kort geregistreerd om iets over een patroon te kunnen zeggen. Daarvoor zou ze langer moeten meten, maar ze voelde weinig behoefte om van één slechte nacht onmiddellijk een onderzoeksproject te maken. Ze noteerde drie voor de hand liggende mogelijkheden in haar telefoon: externe mechanische bron, overdracht via bodem of gebouwconstructie, resonantie in de woning. Daarna zette ze de meter terug in zijn koffer. Meer viel er op dit moment niet zinnig over te zeggen.

Op de fiets naar de Voorstreek verdween 42,6 naar de achtergrond. Leeuwarden was bezig wakker te worden. Scholieren reden in groepen over het fietspad, een bestelbus stond half op de stoep en bij een kruising wachtte een man met een hond die duidelijk meer haast had dan zijn eigenaar.

Inez hield van dit uur van de dag, ondanks haar gebrek aan slaap. De stad was groot genoeg om niet iedereen te kennen en klein genoeg om zelden echt anoniem te worden. Ze woonde graag in Westeinde en werkte graag in de binnenstad. Daan had na hun breuk een tijdje voorgesteld dat zij misschien ergens anders wilde gaan wonen, vooral omdat er in haar huis nog veel van hem stond, maar Inez had niet begrepen waarom zij haar huis zou moeten verlaten omdat een relatie voorbij was. De gietijzeren pan, twee planken in de berging en een verzameling schroeven waarvan niemand meer wist waarvoor ze bedoeld waren, waren uiteindelijk zijn belangrijkste nalatenschap gebleken.

De werkdag verliep zoals de meeste werkdagen verliepen. Er waren rapporten, telefoontjes en een opdrachtgever die wilde weten of een conclusie misschien "iets praktischer" geformuleerd kon worden, waarmee hij bedoelde dat hij liever een andere conclusie had. Inez hield van haar werk, juist omdat geluid zich uiteindelijk weinig aantrok van wat iemand ervan vond. Je kon discussiëren over hinder, normen en belangen, maar een gemeten frequentie veranderde niet omdat een opdrachtgever een andere uitkomst prettiger vond. Tegen het einde van de middag dacht ze pas weer aan de nacht. Ze besloot niets tegen Willem te zeggen. Niet omdat ze het geheim wilde houden, maar omdat ze precies wist wat zijn reactie zou zijn wanneer ze vertelde dat ze midden in de nacht haar hoofdschakelaar had uitgezet vanwege een bromtoon. Dat plezier gunde ze hem voorlopig niet.

Die avond kookte ze zonder recept, zoals bijna altijd. Op haar werk kon ze eindeloos discussiëren over meetonnauwkeurigheden en correctiefactoren, maar thuis gooide ze hoeveelheden op gevoel in een pan en beschouwde ze een maaltijd als geslaagd wanneer ze hem de volgende keer niet exact kon reproduceren. Op de keukentafel lagen drie boeken die ze tegelijkertijd aan het lezen was en een vierde dat ze de week ervoor had gekocht omdat ze kennelijk bleef geloven dat vrije tijd vanzelf ontstond wanneer je er voldoende boeken voor aanschafte. Haar telefoon trilde. Noor vroeg in de familieapp of ze zondag kwam eten en voegde eraan toe dat hun moeder er ook zou zijn.

Inez antwoordde dat ze kwam, mits niemand informeerde of er inmiddels "een leuke man" in haar leven was. Noor reageerde binnen een minuut dat zulke garanties binnen de familie onmogelijk konden worden afgegeven.

Inez glimlachte en legde haar telefoon weg. Ze vond haar leven niet spectaculair, maar dat hoefde van haar ook niet. Ze had haar werk, familie, een paar goede vrienden, een huis waar ze zich thuis voelde en voldoende vrijheid om op woensdagavond te besluiten dat ze niemand wilde zien. Alleen wonen werd door anderen soms behandeld als een tijdelijke toestand die gerepareerd moest worden, terwijl Inez het grootste deel van de tijd juist prettig vond dat niemand vroeg waarom er een geluidsmeter op de eettafel stond of waarom ze om elf uur 's avonds nog achter haar laptop zat. Daan miste ze soms, maar niet genoeg om terug te verlangen naar hun laatste maanden samen. Wat ze miste waren eerder bepaalde versies van hen beiden, uit een periode waarin ze nog niet voortdurend probeerden vast te stellen wie zich van wie verwijderde.

Die nacht ging ze naar bed zonder de meter klaar te zetten. Ze had besloten dat één nacht geen onderzoek rechtvaardigde en was moe genoeg om daar tevreden mee te zijn. Toch werd ze wakker. Ze wist het tijdstip voordat ze op de wekker keek, al was dat natuurlijk onzin. 02.17 uur. Precies hetzelfde als de nacht ervoor.

Ze bleef een tijdje roerloos liggen. De lage druk was terug. Nu ze wist waarnaar ze luisterde, herkende ze hem vrijwel onmiddellijk. Ze stapte uit bed, liep naar beneden en zette de meter aan. De piek stond op dezelfde plaats als de vorige nacht: 42,6 hertz. Inez controleerde de instellingen, maakte een nieuwe registratie en liep opnieuw door het huis. Het patroon leek hetzelfde. Sterker in de woonkamer en slaapkamer, zwakker bij de gang en buitenshuis minder duidelijk. Ze voelde geen angst. Daar was geen reden voor. Wel merkte ze dat haar professionele nieuwsgierigheid het langzaam won van haar voornemen om er geen project van te maken.

Ditmaal ging ze niet terug naar bed. Ze zette koffie, legde de meter op een vaste positie in de woonkamer en liet hem registreren terwijl ze op de bank ging zitten met een van haar halfgelezen boeken. Lezen lukte nauwelijks. Om de paar minuten keek ze naar het scherm, hoewel daar niets veranderde. De frequentie bleef stabiel. Rond vier uur begon ze zich af te vragen of ze niet gewoon moest gaan slapen en de meter de rest van de nacht zijn werk moest laten doen. Ze stond op om haar mok naar de keuken te brengen en merkte daar ineens dat de druk verdwenen was.

Op de laptop zag ze het vrijwel onmiddellijk. De smalle piek was weggevallen. Ze controleerde de tijdcode. 04.40 uur.

Inez ging weer zitten en bekeek het laatste deel van de registratie. Het signaal was niet langzaam zwakker geworden. Het had zich minutenlang vrijwel hetzelfde gedragen en was daarna binnen korte tijd teruggezakt in het achtergrondniveau. Dat paste uitstekend bij een installatie die werd uitgeschakeld. Er was dus nog steeds geen reden om er iets geheimzinnigs van te maken. Integendeel: een vast uitschakelmoment maakte een technische verklaring waarschijnlijker.

Toch sloot ze de laptop niet meteen. Twee nachten achter elkaar was ze om 02.17 uur wakker geworden terwijl dezelfde frequentie aanwezig was. Nu wist ze bovendien dat het signaal in elk geval tot 04.40 uur doorging en daarna abrupt verdween. Ze wist nog niet wanneer het begon. Dat was het enige gegeven dat ontbrak om te kunnen bepalen of er werkelijk sprake was van een vast nachtelijk patroon. De volgende nacht zou ze daarom niet wachten tot ze wakker werd. Ze zou de meter al voor het slapengaan aanzetten en de volledige nacht registreren. Pas daarna had ze genoeg gegevens om Willem erbij te betrekken.

Inez sloot de laptop en keek door het raam naar de eerste bleke verkleuring van de lucht boven de huizen. Ze was moe en voelde zich enigszins belachelijk omdat ze een groot deel van twee nachten had besteed aan een geluid dat waarschijnlijk afkomstig was van een pomp, ventilator of transformator.

Tegelijkertijd wist ze dat ze de volgende avond opnieuw zou meten. Niet omdat 42,6 hertz haar bang maakte, maar omdat er nu iets was wat ze niet begreep en waarvan ze vermoedde dat het wél te begrijpen was. Dat verschil was voor Inez voldoende om door te gaan.

Van der Meulen

Toen Inez de volgende ochtend wakker werd, had ze het gevoel dat de nacht nauwelijks was geëindigd. Ze had na 04.40 uur nog geprobeerd te slapen, maar haar hoofd had zich daar maar gedeeltelijk bij neergelegd. Niet omdat de brom haar angst aanjoeg; daarvoor waren er nog veel te veel alledaagse verklaringen. Wat haar bezighield was de regelmaat. Twee nachten achter elkaar was ze om 02.17 uur wakker geworden terwijl dezelfde smalle frequentiecomponent aanwezig was, en de tweede nacht had ze gezien dat die om 04.40 uur vrijwel abrupt verdween. Dat kon toeval zijn. Ze wist alleen uit ervaring dat toeval een woord was dat mensen graag gebruikten zolang ze nog te weinig gegevens hadden om iets anders te zeggen. In de badkamer zag ze dat de korte nacht haar weinig goed had gedaan. Ze bond haar donkere haar op, vond dat ze daarmee vooral leek op iemand die zo snel mogelijk naar een bouwplaats moest en maakte het weer los. De schaduwen onder haar ogen waren iets nadrukkelijker geworden. Vierendertig, dacht ze terwijl ze haar gezicht met koud water afspoelde, was kennelijk een leeftijd waarop twee slechte nachten zich onmiddellijk publiekelijk tegen je keerden.

Beneden zette ze koffie en opende tijdens het ontbijt nog één keer de registratie. De piek rond 42,6 hertz was tot vlak voor 04.40 uur opvallend stabiel gebleven en daarna binnen korte tijd teruggevallen naar het achtergrondniveau. Ze bekeek het fragment enkele malen en sloot de laptop vervolgens bewust. Als ze professioneel wilde blijven denken, moest ze haar eigen woning behandelen zoals iedere andere meetlocatie. Dat betekende eerst gegevens verzamelen en pas daarna een verhaal bedenken. Ze stopte de laptop in haar tas, liet de meter thuis en stapte op de fiets. De lucht boven Leeuwarden was grijs en zwaar van vocht. Op de Harlingerstraatweg stond het verkeer richting centrum vrijwel vast en Inez reed met een zeker genoegen langs de rij auto's. Ze bezat zelf een auto en gebruikte hem wanneer het moest, maar binnen Leeuwarden vond ze fietsen meestal sneller en bijna altijd minder irritant. Daan had vroeger beweerd dat ze vooral fietste omdat ze een principiële hekel had aan zoeken naar parkeerplaatsen. Ook daarin had hij vermoedelijk gelijk gehad.

Van der Meulen Akoestiek & Omgevingsadvies zat aan de Voorstreek in een smal pand dat aan de buitenkant aanzienlijk romantischer oogde dan het vanbinnen was. De gevel was oud, de vloeren liepen scheef en de ramen hadden een eigen opvatting over tochtwering, maar achter die historische buitenkant stonden moderne meetapparatuur, grote beeldschermen en kasten vol dossiers van mensen die last hadden van

geluid dat anderen niet hoorden. Inez werkte er inmiddels zes jaar. Ze had in die tijd geleerd dat geluidsoverlast zelden alleen over geluid ging. Burenruzies, slapeloosheid, angst, irritatie en soms jarenlange conflicten konden zich allemaal vastzetten rond één brom, tik of dreun. Juist daarom probeerde ze klachten nooit bij voorbaat als overdreven af te doen. Dat iemand geobsedeerd raakte door een geluid betekende niet dat het geluid niet bestond.

Willem zat al achter zijn bureau toen ze binnenkwam. Hij was begin veertig, droeg een bril die voortdurend iets te laag op zijn neus zakte en bezat het irritante vermogen om aan Inez te zien wanneer ze slecht had geslapen. Hij keek over zijn scherm naar haar, liet zijn blik demonstratief een paar seconden rusten en vroeg of ze ruzie had gehad met haar bed. Inez hing haar jas over haar stoel en antwoordde dat haar bed zich voorbeeldig had gedragen. Daarna vroeg ze, zonder verdere inleiding, of hij ooit een stabiele tonale component rond 42 hertz in een woning had gemeten. Willem leunde achterover. Volgens hem was dit precies waarom gewone mensen elkaar eerst goedemorgen wensten. Inez wenste hem alsnog goedemorgen en specificeerde de frequentie: 42,6 hertz. Zijn geamuseerde blik verdween niet helemaal, maar ze zag wel dat ze zijn professionele nieuwsgierigheid had gewekt.

Ze zette haar laptop tussen hen in en vertelde wat ze de afgelopen twee nachten had gemeten. Willem onderbrak haar een paar keer met praktische vragen. Waar had de meter gestaan, waren de ramen gesloten geweest, wat had ze met de ventilatie gedaan, stond de verwarming aan, had ze de koelkast gecontroleerd? Inez gaf hem de antwoorden en wachtte bewust tot hij zelf bij de elektrische installatie uitkwam. Toen hij vroeg of ze de hoofdschakelaar ook had geprobeerd, keek ze hem aan.

Willem kende haar lang genoeg om uit haar gezicht af te leiden wat dat betekende. Hij begon te lachen en wilde weten of ze werkelijk midden in de nacht haar hele huis spanningsloos had gemaakt vanwege één bromtoon. 'Ik wilde mijn eigen installatie uitsluiten,' zei Inez. Willem vond dat een technisch uitstekend antwoord op een verder nogal merkwaardige manier om de nacht door te brengen. Ze wees hem erop dat de frequentie ook zonder netspanning aanwezig was gebleven en zag hem vervolgens weer naar het scherm kijken. Dat gegeven maakte het probleem niet mysterieus, maar het beperkte het aantal eenvoudige verklaringen wel.

Willem schoof door de registratie en zei dat 42,6 hertz op zichzelf weinig betekende. Een pomp, compressor, ventilator, transformator of frequentieregelde aandrijving kon in dat gebied een component veroorzaken. Wanneer trillingen via bodem, leidingwerk of gebouwconstructie werden overgedragen, kon de bron bovendien op een heel andere plaats staan dan waar Inez hem het duidelijkst waarnam. Zij kende het verhaal en liet hem toch uitpraten. Het was een van de redenen waarom ze graag met Willem werkte: hij raakte zelden onder de indruk van een opvallend meetresultaat voordat de saaie verklaringen waren afgevinkt. Ze liet hem daarna het einde van de registratie zien. Willem vergrootte het fragment rond 04.40 uur, ging een paar minuten terug en bekeek het verloop opnieuw. Het signaal hield vrijwel dezelfde frequentie en verdween daarna in korte tijd. Dat vond hij interessanter, al gebruikte hij dat woord niet. Hij vroeg hoe laat ze wakker was geworden. Toen Inez 02.17 uur zei en erbij vertelde dat hetzelfde de nacht daarvoor was gebeurd, trok hij zijn wenkbrauwen op. Twee nachten vormden volgens hem nog geen patroon. Inez antwoordde dat ze daarom ook niet van een patroon sprak. 'Je denkt het alleen heel nadrukkelijk,' zei hij. Dat ontkende ze niet.

Karel kwam even voor negen uur binnen en trof hen nog steeds boven de grafiek aan. Hij was een man van midden vijftig die zijn bedrijf ooit alleen was begonnen en zich nog altijd gedroeg alsof iedere niet-declarabele minuut persoonlijk van zijn pensioen werd afgehaald. Dat betekende niet dat hij ongezellig was; hij had alleen een opmerkelijk talent om zelfs tijdens een gesprek over vakantie te informeren wanneer een rapport klaar zou zijn.

Hij keek naar Inez en vroeg of zij ziek was. Toen ze zei dat ze alleen slecht had geslapen, vond hij dat kennelijk voldoende medische informatie en ging hij over op de planning. De afspraak in Drachten was naar elf uur vervroegd. Een groothandel had daar al maanden een conflict met twee omwonenden over een lage brom van een koelinstallatie. De leverancier beweerde dat alles aan de normen voldeed, de bewoners beweerden dat ze 's nachts gek werden van het geluid en Karel wilde vooral dat iemand vaststelde wat er werkelijk gebeurde. Inez klapte haar laptop dicht. Het beviel haar dat de ochtend ineens weer over andermans bromtoon ging.

De rit naar Drachten kostte haar iets meer dan een halfuur. In de auto stond de radio aan, maar na enkele minuten merkte ze dat ze niet luisterde en zette hem uit. Ze vond autorijden prettiger zonder een voortdurende stroom stemmen die haar vertelden wat ze belangrijk moest vinden. Daan had daar juist niet tegen gekund; bij hem moest er altijd muziek, radio of een podcast aanstaan. Het waren van die kleine verschillen die tijdens een goede relatie charmant konden zijn en tijdens een slechte ineens bewijs leken dat twee mensen fundamenteel onverenigbaar waren. Inez dacht tegenwoordig milder over dat soort dingen. Hun relatie was niet stukgelopen omdat hij naar podcasts luisterde en zij van stilte hield. Ze waren vooral op een gegeven moment opgehouden nieuwsgierig te zijn naar elkaars verschillen.

De bedrijfsleider in Drachten ontving haar met het soort beleefdheid dat vooral duidelijk maakte dat hij het probleem inmiddels zat was. Zijn koelinstallatie was nog geen drie jaar oud, vertelde hij, de leverancier had alles gecontroleerd en volgens alle specificaties voldeed het systeem ruimschoots. Inez antwoordde dat een installatie uitstekend aan de norm kon voldoen en toch hoorbaar of hinderlijk kon zijn. Ze plaatste haar apparatuur op verschillende punten rond het gebouw, liet de installatie onder wisselende belasting draaien en vond binnen een halfuur een duidelijke tonale component. De compressor droeg trillingen over op een metalen draagconstructie, waarna een deel van de gevel als klankbord werkte. Bij de dichtstbijzijnde woning kon de frequentie binnenshuis vervolgens nog worden versterkt. Het was geen spectaculair probleem en juist daarom beviel het haar. Oorzaak, overdrachtsweg, gevolg. Er zat een geruststellende logica in.

Terwijl ze de meting controleerde, gleed haar blik automatisch naar het lage deel van het spectrum. Er stond een duidelijke piek, maar die lag ruim boven 42,6 hertz. Ze betrapte zichzelf erop dat ze daar opgelucht over was en vond dat onmiddellijk belachelijk. Een willekeurig getal had

na twee nachten kennelijk al voldoende betekenis gekregen om haar aandacht te sturen. Ze noteerde de resultaten en legde de bedrijfsleider uit dat ze nog een controlemeting wilde doen met de compressor volledig uitgeschakeld. Toen de piek inderdaad verdween, was de belangrijkste oorzaak vastgesteld. De man keek alsof ze zojuist een slepend medisch probleem had genezen. Inez temperde zijn enthousiasme door te zeggen dat de oplossing nog door een installateur moest worden uitgewerkt, maar dat trillingsisolatie waarschijnlijk veel zou schelen.

Op de terugweg stopte ze in Leeuwarden bij een boekhandel waar ze vaker kwam dan financieel verstandig was. Ze had nog twintig minuten voordat ze op kantoor werd verwacht en liep zonder haast langs de tafels. Thuis lagen drie boeken half gelezen en nog minstens tien ongelezen, maar Inez beschouwde dat niet als een reden om geen nieuwe te kopen. Ze las een paar achterflappen en zette alles terug wat volgens de uitgever een 'verpletterend portret van onze tijd' bood. Wanneer al die boeken werkelijk zo verpletterend waren als werd beweerd, vond ze het opmerkelijk dat de tijdgeest überhaupt nog overeind stond. Uiteindelijk kocht ze een roman waarvan ze vijf minuten eerder nog niet wist dat hij bestond.

Buiten keek ze op haar telefoon en zag een bericht van Noor. Haar zus wilde weten of de afspraak voor zondag nog stond en voegde eraan toe dat hun moeder al had aangekondigd uitgebreid te koken. Inez antwoordde dat ze kwam, maar dat Noor verantwoordelijk was voor iedere vraag over haar liefdesleven. Het antwoord verscheen vrijwel onmiddellijk: *Ik kan veel, maar mam beheersen valt buiten mijn bevoegdheden*. Inez glimlachte. Noor was drie jaar ouder en in veel opzichten haar tegenpool. Waar Inez eerst nadacht en daarna sprak, kon Noor tijdens het spreken ontdekken wat ze eigenlijk vond. Als kind hadden ze elkaar regelmatig tot waanzin gedreven; als volwassenen belden ze elkaar meestal wanneer er werkelijk iets aan de hand was.

Niet iedere dag en soms weken niet, maar zonder de verplichting om voortdurend te bevestigen dat ze zussen waren.

Terug op kantoor legde Inez haar nieuwe boek naast haar computer. Willem keek ernaar, daarna naar de twee boeken die al op de vensterbank lagen en vroeg of ze die inmiddels uit had. Inez zei dat dit voor de aankoop van een nieuw boek volstrekt irrelevant was. Volgens Willem kocht ze sneller dan ze las. Zij antwoordde dat dit alleen een probleem werd wanneer ze niet van plan was oud te worden. Hij keek naar de stapel en schatte dat ze in dat geval minstens honderdvier moest halen. Inez schoof hem het concept van een rapport toe en zei dat zijn eigen levensverwachting aanzienlijk kon dalen als hij niets nuttigers ging doen. Het was precies het soort gesprek dat ze al jaren voerden en waar geen van beiden veel aandacht aan schonk. Misschien was dat juist waarom ze Willem mocht. Bij hem hoefde ze zelden uit te leggen wanneer iets een grap was en wanneer niet.

Later die middag vertelde ze hem dat ze die nacht vanaf het moment dat ze naar bed ging continu wilde registreren. Daarmee kon ze eindelijk vaststellen wanneer de 42,6-component begon. Willem vond dat verstandiger dan opnieuw om twee uur 's nachts met een meter door het huis lopen. Als het signaal opnieuw op hetzelfde tijdstip verdween, wilde hij de avond daarna zijn eigen apparatuur meenemen. Twee verschillende meters op twee plaatsen in de woning zouden in ieder geval uitsluiten dat ze naar een eigenaardigheid van haar eigen apparatuur zat te kijken. Inez stemde daarmee in. Toen Willem eraan toevoegde dat hij voor de zekerheid ook een zaklamp zou meenemen voor het geval zij weer de hoofdschakelaar wilde omzetten, besloot ze hem de rest van de middag te negeren.

Na haar werk fietste ze niet rechtstreeks naar huis. Zonder dat ze vooraf had besloten iets te zoeken, reed ze langs een paar technische installaties in de buurt waarvan ze wist dat ze er stonden. Een transformatorhuisje, enkele telecomkasten en verderop een gebouw met ventilatie-units op het dak. Ze stopte nergens. Ze keek alleen iets aandachtiger dan normaal. De stad zat vol met pompen, ventilatoren, transformatoren en andere apparatuur die grotendeels onzichtbaar hun werk deed.

Waarschijnlijk stond ergens tussen al die installaties haar verklaring. De gedachte stelde haar gerust, al vond ze het merkwaardig dat ze kennelijk behoefte had aan geruststelling.

Thuis zette ze haar fiets achter het huis en hing haar jas aan de kapstok. De woning voelde volkomen normaal. Geen geheimzinnige trilling, geen dreigende stilte, alleen een huis waarin iemand vergeten was 's morgens haar koffiemok in de vaatwasser te zetten. Ze liep naar de keuken en pakte de zware gietijzeren pan die Daan ooit had gekocht omdat volgens hem ieder volwassen huishouden er één hoorde te bezitten. De pan had hun relatie ruimschoots overleefd en was achteraf waarschijnlijk een van zijn betere investeringen geweest. Inez sneed een ui, vond een paprika die dringend gebruikt moest worden en improviseerde met wat er verder nog in de koelkast lag. Recepten gebruikte ze bijna nooit. Willem had ooit opgemerkt dat dit vreemd was voor iemand die professioneel een verschil van één decibel serieus kon nemen, maar koken was voor haar juist prettig omdat niemand achteraf een meetrapport verlangde. Als er te veel knoflook in zat, was de oplossing eenvoudig: de volgende keer minder knoflook.

Tijdens het eten dacht ze opnieuw aan Daan. Ditmaal had dat niets met de pan te maken. Hij was akoestisch ingenieur en zou waarschijnlijk binnen een paar minuten een aantal mogelijke verklaringen voor 42,6 hebben genoemd waar zij nog niet aan had gedacht. Ze pakte haar telefoon en zocht zijn naam op. Hun laatste contact was bijna drie maanden geleden geweest, op haar verjaardag. *Gefeliciteerd, Ien. Maak er iets moois van.* Zij had geantwoord met *Dank je, doe ik.* Twee mensen die bijna zes jaar samen waren geweest konden kennelijk eindigen in zeven woorden en een punt. Ze bleef even naar zijn naam kijken en legde de telefoon daarna weer weg. Er was geen reden hem te bellen. Nog niet.

Om 22.54 uur startte ze de registratie. De meter stond op een vaste plaats in de woonkamer en de laptop was zo ingesteld dat hij de hele nacht gegevens zou opslaan. Rond 42,6 hertz was op dat moment niets opvallends zichtbaar. Inez controleerde de instellingen nog een laatste keer en ging naar boven. Ze was zo moe dat ze nauwelijks herinnerde dat ze het licht had uitgedaan.

Toen ze wakker werd, wist ze vrijwel onmiddellijk dat er iets veranderd was. Ze keek naar de wekker. 02.17 uur.

Een paar seconden bleef ze liggen. Ze wilde niet meteen naar beneden rennen en daarmee haar eigen verwachting belangrijker maken dan de meting. De lage druk was er echter weer. Ze kende hem inmiddels goed

genoeg om niet meer te hoeven zoeken. Toch vertrouwde ze haar oren minder dan de apparatuur beneden. Verwachting was een uitstekende manier om dingen waar te nemen die je graag of juist niet wilde waarnemen.

In de woonkamer stond de registratie nog steeds te lopen. De smalle piek was aanwezig. Inez ging terug door de opname en zag dat er tot diep in de nacht niets bijzonders was gebeurd. Kort voor twee uur veranderde het beeld. Ze vergrootte het fragment en bepaalde het begin zo nauwkeurig mogelijk. Om 01.58 uur verscheen de component rond 42,6 hertz binnen korte tijd uit het achtergrondniveau. Geen langzaam oplopende bron, maar een duidelijk inschakelmoment. Dat paste uitstekend bij een technische installatie met een tijdschakeling. Ze schreef het tijdstip op en ging terug naar bed. Ditmaal was er geen enkele reden om naast de meter te blijven zitten. De computer kon zonder haar uitstekend wakker blijven.

Om 04.41 uur opende ze opnieuw haar ogen. Ze lag enkele seconden stil en wist niet wat haar had gewekt. Toen viel haar op wat er ontbrak. De druk was verdwenen. Ze ging naar beneden en keek naar de registratie. De frequentiecomponent was opnieuw om 04.40 uur weggevallen.

De volgende ochtend was ze eerder op kantoor dan Willem. Toen hij om 08.26 uur bovenkwam, stond de grafiek al op haar scherm. Inez draaide de laptop naar hem toe en liet hem eerst zelf kijken. Hij zette zijn tas neer, schoof een stoel bij en bekeek het begin van het signaal, daarna het einde. 01.58 uur aan, 04.40 uur uit. Hij vroeg of dit inmiddels de derde nacht was en Inez knikte. Willem controleerde de tijdcodes nogmaals en zei dat een tijdgestuurde installatie nog altijd verreweg de meest waarschijnlijke verklaring was.

Daar was Inez het volledig mee eens. Alleen wisten ze niet welke installatie iedere nacht precies twee uur en tweeënveertig minuten draaide, waarom de frequentie zo stabiel bleef en waarom zij kennelijk drie nachten achter elkaar negentien minuten na het inschakelen wakker werd.

Dat laatste sprak ze niet uit. Drie keer wakker worden om 02.17 uur kon nog steeds toeval zijn, en ze voelde er weinig voor om van zichzelf de eerste proefpersoon van haar eigen onderzoek te maken. Willem schoof de laptop terug en zei dat hij die avond zijn meter zou meenemen. Dan zouden ze onafhankelijk van elkaar meten en kon hij een tweede positie in de woning gebruiken. Inez sloot haar laptop en pakte haar koffie. Voor het eerst sinds ze hem over 42,6 had verteld, maakte Willem geen grap. Dat viel haar op, juist omdat ze inmiddels wist hoe vanzelfsprekend zijn grappen waren geworden.

De tweede meting

Willem stond die avond om kwart over negen voor haar deur met twee aluminium koffers, een rugzak en een papieren tas van de snackbar. Inez had hem vanuit de woonkamer aan zien komen en opende de deur voordat hij kon aanbellen. Hij keek naar de tafel achter haar, waarop haar eigen apparatuur al klaarstond, en hield de tas omhoog. 'Ik heb besloten dat onafhankelijk onderzoek niet op een lege maag uitgevoerd mag worden.' Inez liet hem binnen en vroeg of daar een norm voor bestond. Volgens Willem bestond er voor alles een norm als je maar lang genoeg zocht. Hij zette de koffers naast de kapstok en liep met de vanzelfsprekendheid van iemand die hier eerder was geweest naar de keuken. Dat was ook zo. In de jaren dat ze samenwerkten, was hij een paar keer bij haar thuis geweest, meestal na een etentje met collega's of wanneer ze apparatuur moest ophalen die toevallig in zijn auto lag. Toch voelde zijn aanwezigheid deze avond anders. Niet ongemakkelijk, maar zakelijker. Hij was hier niet voor haar, maar voor iets in haar huis dat ze allebei nog niet konden verklaren.

Ze aten aan de keukentafel. Willem had friet en twee kroketten meegenomen en Inez zette er een fles wijn bij die hij onmiddellijk afwees omdat hij later nog moest rijden. Ze schonk voor zichzelf evenmin in. De afgelopen nachten hadden haar slaap al voldoende ontregeld zonder dat ze daar alcohol aan behoefde toe te voegen. Terwijl ze aten, vertelde Willem over een vergadering met Karel waarin twintig minuten was gesproken over de aanschaf van nieuwe meetmicrofoons en bijna een uur over de vraag of die aanschaf nog in hetzelfde boekjaar moest vallen. Inez kende het soort vergadering. Technici konden ingewikkelde problemen verrassend snel oplossen zolang niemand over budgetten begon. Het gesprek ging daarna over een opdrachtgever die een rapport opnieuw wilde laten formuleren omdat het woord 'overschrijding' volgens hem onnodig negatief klonk. Willem had voorgesteld het te vervangen door 'akoestische ambitie', wat Karel om redenen die niemand begreep niet had gewaardeerd. Inez lachte en merkte hoe prettig het was dat 42,6 bijna een halfuur niet ter sprake kwam.

Na het eten gingen ze aan het werk. Willem haalde een geluidsniveaumeter uit zijn koffer en daarnaast een compacte trillingsmeter met een versnellingsopnemer. Hij wilde niet alleen weten of zijn microfoon dezelfde frequentie registreerde, maar ook of er rond 42,6 hertz iets in de constructie terug te vinden was. Als de bron via bodem, fundering of leidingwerk binnenkwam, kon een trillingsmeting meer vertellen dan alleen een tweede microfoon. Inez vond dat een betere

opzet dan ze zelf had bedacht. Ze plaatsten haar meter op dezelfde positie als de vorige nacht in de woonkamer en Willems geluidsmeter boven in de slaapkamer. De versnellings- opnemer bevestigden ze eerst aan een dragende wand beneden. Daarna synchroniseerden ze de klokken van de apparaten zo nauwkeurig mogelijk. Om 22.03 uur liepen alle registraties. Er gebeurde niets.

Dat was vanzelfsprekend en toch voelde het vreemd om met twee volwassenen in een woonkamer te zitten wachten op een bromtoon die volgens de metingen van de vorige nacht pas bijna vier uur later zou beginnen. Willem bladerde door het boek dat Inez de dag ervoor had gekocht en vroeg na enkele minuten of ze al wist waar het over ging. Ze antwoordde dat ze nog geen bladzijde had gelezen. 'Natuurlijk niet.' Hij zette het terug op tafel en keek naar de boekenkast. 'Ik begrijp jouw systeem niet. Je koopt boeken om tijd te hebben om boeken te lezen die je nog niet hebt gelezen.' Inez verbeterde hem: ze kocht boeken omdat ze ze wilde lezen en had vervolgens te weinig tijd omdat ze moest werken om de boeken te kunnen betalen. Willem vond dat economisch gezien een uitzonderlijk efficiënt systeem.

Rond half elf vroeg hij of ze altijd zo opgeruimd woonde. Inez keek om zich heen en vroeg wat hij precies onder opgeruimd verstond. Er lagen boeken op tafel, een vest over de leuning van een stoel en naast de bank stond een doos die ze drie weken eerder had willen wegbrengen. Willem wees naar het vrijwel lege aanrecht en zei dat bij hem thuis een keuken alleen zo uitzag wanneer zijn moeder op bezoek kwam. Hij woonde sinds zijn scheiding alleen in een appartement aan de andere kant van de stad en sprak daarover meestal met dezelfde droge berusting waarmee hij een tegenvallende meetserie besprak.

Zijn dochter was om de week bij hem. Inez had haar een paar keer ontmoet en wist dat Willem op de vrijdagen waarop hij haar ophaalde stipt om vier uur vertrok, ongeacht welke deadline Karel op dat moment belangrijk vond. Het was een kant van hem waar op kantoor zelden over werd gesproken en die ze juist daarom sympathiek vond.

Willem stond op om koffie te zetten en bleef bij de koelkast hangen. Aan de zijkant hing met een magneet een foto die Inez daar al zo lang had hangen dat ze hem zelf nauwelijks meer zag. Zij en Daan stonden erop aan de rand van een meer in Oostenrijk, allebei verbrand door de zon en lachend om iets wat buiten beeld gebeurde. De foto was minstens vier jaar oud. 'Die hangt er nog,' zei Willem. Inez keek vanuit de woonkamer naar hem en vroeg of hij van plan was haar interieur te inventariseren. Hij antwoordde dat hij alleen constateerde. Ze wist wat hij bedoelde. Na de breuk had ze foto's weggehaald, spullen verdeeld en een kast opnieuw ingericht omdat Daan de indeling ooit had bedacht, maar deze foto was blijven hangen. Niet uit verlangen. Ze vond het simpelweg een goede foto. 'Niet alles wat voorbij is hoeft weg,' zei ze. Willem knikte, schonk water in het koffieapparaat en liet het daarbij. Inez was hem daar dankbaar voor.

Tegen middernacht controleerden ze de apparatuur. Geen spoor van de frequentie. Het achtergrondniveau veranderde af en toe wanneer buiten een auto passeerde of ergens een deur werd dichtgeslagen, maar rond 42,6 hertz bleef het rustig. Willem stelde voor dat hij op de bank ging liggen en Inez naar bed ging. Er was weinig wetenschappelijke meerwaarde in twee mensen die drie uur lang naar een scherm staarden. Inez protesteerde dat hij de volgende ochtend moest werken. Hij wees haar erop dat dit ook voor haar gold en dat hij bovendien degene was die vrijwillig naar haar huis was gekomen. Ze haalde een deken en een kussen uit de kast en vertelde hem dat de bank uitstekend sliep zolang hij niet langer was dan één meter tachtig. Willem was één meter zevenentachtig. Hij ging liggen en concludeerde dat wetenschap offers vroeg.

Inez lag nog geen tien minuten in bed toen haar telefoon trilde. Een bericht van Noor. *Ben je wakker?* Inez keek naar het tijdstip en antwoordde dat dit een merkwaaardige vraag was om kwart over twaalf. Noor stuurde vrijwel meteen dat ze nachtdienst had en zich verveelde. Ze werkte als verpleegkundige en beschouwde rustige diensten als een persoonlijk onrecht waarvoor familieleden beschikbaar moesten zijn. Inez vertelde niet dat Willem beneden op haar bank lag en dat haar huis vol meetapparatuur stond. Niet omdat ze iets geheim hield, maar omdat Noor daar gegarandeerd conclusies uit zou trekken die weinig met akoestiek te maken hadden. Ze schreef alleen dat ze probeerde te slapen en zondag het hele verhaal zou horen over wat er tijdens de nachtdienst kennelijk zo dringend besproken moest worden. Noor antwoordde met een foto van een automatenkoffie en de mededeling dat dit voorlopig het dieptepunt van haar avond was.

Inez legde haar telefoon weg. Het duurde langer voordat ze insliep dan ze had verwacht. Ze luisterde onwillekeurig naar het huis en ergerde zich aan zichzelf omdat ieder normaal geluid ineens betekenis leek te krijgen. Een auto op straat, een tik in een leiding, de verwarming die ergens reageerde op de dalende temperatuur. Ze kende het mechanisme. Mensen die langdurig last hadden van geluid gingen steeds scherper luisteren en daardoor steeds meer horen. Het zenuwstelsel leerde als het ware waarop het moest letten. Een geluid dat vroeger in de achtergrond verdween, kon daardoor op den duur onmogelijk te negeren worden. Ze had het tientallen keren aan cliënten uitgelegd. Dat zij professioneel wist hoe het werkte, betekende kennelijk niet dat ze er zelf immuun voor was.

Ze viel uiteindelijk in slaap en werd wakker met het onmiddellijke besef dat de brom er was. Haar hand ging naar de wekker. 02.17 uur.

Ditmaal voelde ze geen verrassing. Juist dat verontrustte haar een beetje. Niet de frequentie, maar het feit dat haar lichaam kennelijk al rekening hield met dit tijdstip. Ze bleef liggen en telde langzaam tot dertig. De druk bleef aanwezig. Daarna stond ze op en liep naar beneden.

Willem zat al rechtop op de bank. Zijn haar stond aan één kant overeind en hij keek niet bepaald als een man die blij was dat zijn experiment resultaat opleverde. 'Ik werd wakker,' zei hij voordat Inez iets kon vragen. Ze keek naar de klok op haar telefoon. 02.19 uur. Willem zag haar kijken en voegde er meteen aan toe dat de bank verschrikkelijk lag en dat hij net zo goed wakker kon zijn geworden van een verkrampde rug. Inez antwoordde niet. Ze liep naar haar meter. De piek stond op het scherm, smal en duidelijk op dezelfde positie als de vorige nachten.

Ze controleerden de andere apparatuur. Willems meter in de slaapkamer registreerde dezelfde component. Het niveau verschilde, maar de frequentie niet. Belangrijker was de registratie van de versnellingsopnemer. Ook daar was rond hetzelfde moment een duidelijke verandering zichtbaar. Willem ging naast haar zitten en schoof door de gegevens. De component was niet sterk, maar hij was aanwezig. Dat betekende dat ze niet uitsluitend naar een geluid in de lucht keken. Er zat een meetbare trilling in de constructie. Inez voelde hoe het probleem daardoor tegelijk eenvoudiger en ingewikkelder werd. Eenvoudiger omdat structurele overdracht een concrete richting gaf. Ingewikkelder omdat de bron daardoor verder weg kon staan dan ze aanvankelijk had gedacht.

Ze gingen terug naar het begin van de registraties. Op alle drie de systemen verscheen de verandering vrijwel gelijktijdig. Inez' meter gaf 01.58 uur en enkele seconden, Willems apparatuur zat daar binnen de synchronisatiefout vlak naast. Hij bekeek het fragment meerdere keren en zei dat ze daarmee in ieder geval haar eigen meter konden vrijpleiten. Inez vroeg of hij nog steeds dacht aan een pomp of compressor. Willem antwoordde dat hij nog altijd nergens anders aan dacht, maar dat hij nu vooral wilde weten waar die stond. Een installatie die via de constructie meetbaar was, moest ergens energie in bodem, leidingwerk of een verbonden bouwdeel brengen. Ze konden de volgende stap daarom beter overdag uitvoeren: op verschillende punten in de buurt meten en kijken hoe de amplitude veranderde.

Inez keek naar hem. 'Je zegt "we".' Willem gaapte en antwoordde dat hij inmiddels midden in de nacht op haar bank lag vanwege 42,6 hertz en dat het daarvoor te laat was om nog te doen alsof het uitsluitend haar probleem was. Ze schonk koffie voor hen beiden in. Geen van tweeën stelde voor om weer te gaan slapen.

Tegen drie uur begonnen ze een kaart van de omgeving te bekijken. Inez wees de installaties aan waar ze de vorige avond langs was gefietst. Een transformatorhuisje, een aantal technische ruimten bij grotere gebouwen, ventilatiesystemen en enkele locaties waarvan ze niet wist wat er precies stond. Willem vond het weinig zinvol om op basis van een kaart bronnen aan te wijzen. Laagfrequente trillingen konden zich grillig verspreiden, zeker wanneer leidingen, funderingen en verschillende bodemlagen meespeelden. Als ze werkelijk iets wilden vinden, moesten ze meten. Hij stelde voor om de volgende avond een eenvoudige reeks punten uit te zetten: eerst rond haar woning, daarna steeds verder naar buiten. Niet zoeken naar waar 42,6 het hardst klonk, maar naar waar de constructietrilling sterker of zwakker werd.

Om 04.34 uur zaten ze opnieuw voor de schermen. Geen van beiden had voorgesteld het laatste deel automatisch te laten registreren. Daarvoor waren ze nu te nieuwsgierig geworden. Inez keek naar de tijdcode terwijl Willem de trillingsregistratie volgde. De piek bleef stabiel. Om 04.40 uur veranderden de grafieken vrijwel tegelijk. Eerst zakte de component in de trillingsmeting terug, vrijwel direct gevolgd door de beide geluidsmetingen. Binnen korte tijd was hij verdwenen.

Willem leunde achterover en wreef over zijn gezicht. Hij zei niets. Inez keek nogmaals naar de tijdcodes en controleerde de synchronisatie, hoewel ze wist dat ze daar niets nieuws zou vinden. De volgorde intrigeerde haar: de trilling leek een fractie eerder weg te vallen dan het geluid in de ruimtes. Dat kon een meeteffect zijn of het gevolg van verschillende analysetijden van de apparatuur, dus ze weigerde er betekenis aan te geven. Willem dacht kennelijk hetzelfde, want hij wees erop dat ze eerst de ruwe data moesten vergelijken voordat ze conclusies trokken.

Om vijf uur pakte hij zijn spullen in. Buiten begon de lucht boven de huizen lichter te worden. Inez vroeg of hij niet beter nog een paar uur op de bank kon slapen voordat hij naar huis reed. Willem keek naar het meubel alsof het hem persoonlijk had beledigd en zei dat hij liever in zijn eigen bed lag. Bij de deur bleef hij staan en vroeg of zij de volgende avond tijd had. Inez zei dat ze niets gepland had. 'Mooi. Dan gaan we wandelen.'

Ze keek naar de koffers in zijn handen. 'Met meetapparatuur.' Willem knikte. 'Ik ken jou inmiddels lang genoeg om te weten dat je bij een gewone wandeling halverwege zou omkeren omdat je thuis een grafiek wilt bekijken.'

Nadat hij vertrokken was, bleef Inez nog even in de deuropening staan. De straat zag eruit zoals iedere vroege ochtend. Een enkele auto reed voorbij, ergens sloeg een portier dicht en verderop verscheen iemand met een hond. Niets in haar omgeving wees erop dat hier iedere nacht tussen 01.58 en 04.40 uur een lage trilling door haar woning liep. Ze dacht aan de compressor in Drachten, waar oorzaak en gevolg binnen een uur netjes naast elkaar hadden gelegen. Dit voelde nog steeds als hetzelfde soort probleem. Er was een bron, er was een overdrachtsweg en er was een meetbaar gevolg. Alleen de bron ontbrak.

Binnen zette ze de koffiemokken in de vaatwasser en zag op tafel het boek liggen dat ze twee dagen eerder had gekocht. Ze had nog steeds geen bladzijde gelezen. Daarnaast lag een vel papier waarop Willem tijdens de nacht enkele meetpunten had gekrabbeld. Inez schoof het boek opzij en bekeek de kaart opnieuw. De eerste punten lagen dicht bij haar huis, daarna waaierden ze uit richting de grotere technische voorzieningen in de omgeving. Ze wist dat ze eigenlijk naar bed moest. In plaats daarvan pakte ze een potlood en zette bij vier locaties een nummer.

Pas toen ze daarmee klaar was, merkte ze dat er één ding aan de afgelopen nacht bleef knagen. Niet dat beide meters 42,6 hadden geregistreerd en zelfs niet dat de trilling in de constructie zichtbaar was geweest. Daar bestonden allemaal technische verklaringen voor. Het was Willem. Hij had niets van het signaal geweten toen hij op haar bank in slaap viel en toch was ook hij tijdens de actieve periode wakker geworden. Dat bewees niets, wist Inez.

Eén persoon, één nacht en een bank die volgens hem ongeschikt was voor mensen langer dan één meter tachtig vormden geen onderzoeksresultaat. Toch schreef ze onder aan haar aantekeningen twee tijdstippen: 01.58 en 04.40. Daaronder zette ze 02.17, aarzelde even en schreef vervolgens het tijdstip waarop Willem wakker was geworden eraan. 02.19. Daarna ging ze naar bed.

De kaart

Inez sliep tot iets na tien en werd wakker met het gevoel dat haar lichaam daar nog niet mee instemde. Het huis was stil. Niet de stilte van de afgelopen nachten, waarin ze onbewust was gaan luisteren naar iets wat er wel of niet kon zijn, maar gewone ochtendstilte. Beneden stond de meetapparatuur nog waar zij en Willem die hadden achtergelaten. Op tafel lagen de kaart, haar aantekeningen en het boek dat inmiddels vooral dienstdeed als presse-papier. Ze zette koffie en opende de registraties van de drie meters. Bij daglicht zag alles er minder geheimzinnig uit. Om 01.58 uur verscheen een smalle component rond 42,6 hertz, gedurende twee uur en tweeënveertig minuten bleef die opmerkelijk stabiel en om 04.40 uur verdween hij weer. De trillingsmeting bevestigde dat er overdracht via de constructie plaatsvond. Dat was geen mysterie, maar een technisch probleem. Het enige verschil met de opdracht in Drachten was dat ze de bron nog niet kende.

Willem belde tegen half elf. Hij klonk niet veel beter dan zij zich voelde en vertelde dat hij na thuiskomst twee uur had geslapen voordat zijn dochter belde omdat ze haar sporttas bij hem had laten liggen. Inez vroeg of hij daarmee officieel wilde vastleggen dat zijn vermoeidheid niet langer aan 42,6 kon worden toegeschreven. Willem vond dat een voorbarige conclusie en vroeg of ze de ruwe gegevens al had bekeken. Ze vertelde dat de geluids- en trillingsregistraties hetzelfde tijdvenster lieten zien. Over het kleine verschil bij het uitschakelen wilde ze nog niets zeggen; daarvoor moesten ze eerst de instellingen en analysetijden van de apparatuur naast elkaar leggen. Willem was het daarmee eens. Ze spraken af elkaar aan het einde van de middag op kantoor te zien en de meetroute voor die avond voor te bereiden. Voordat hij ophing, vroeg hij of ze inmiddels in haar nieuwe boek was begonnen. Inez keek naar het boek op tafel en loog dat ze daar alle vertrouwen in had.

De rest van de ochtend probeerde ze zich met gewone dingen bezig te houden. Ze deed boodschappen, draaide een was en belde haar moeder terug, die de avond ervoor had geprobeerd haar te bereiken. Het gesprek duurde langer dan ze van plan was geweest.

Haar moeder wilde weten of ze zondag op tijd kwam, of Noor ook kwam en of Inez nog steeds geen bezwaar had tegen stoofvlees. Daarna volgde, vrijwel volgens verwachting, de vraag of ze alleen kwam. Inez zei dat dit bij haar weten de gebruikelijke betekenis was van het feit dat ze geen relatie had. Haar moeder antwoordde dat ze alleen maar belangstelling toonde. 'Belangstelling is vragen hoe het met me gaat.' 'Dat weet ik al. Je zegt altijd goed.' Inez moest lachen. Het was onmogelijk haar moeder op logica te verslaan omdat die eenvoudigweg weigerde aan dezelfde wedstrijd deel te nemen.

Toen het gesprek voorbij was, bleef ze even met haar telefoon in haar hand staan. Ze dacht aan de foto op de koelkast waar Willem de vorige avond naar had gekeken. Misschien had hij gelijk dat het opmerkelijk was dat die er nog hing. Ze liep naar de keuken en bekeek hem alsof ze hem voor het eerst in lange tijd werkelijk zag. Daan stond met zijn arm om haar heen, zijn haar door de wind in de war. Zij droeg een zonnebril boven op haar hoofd en lachte breed naar iemand die de foto had gemaakt. Er was niets pijnlijks aan het beeld. Misschien was dat juist waarom ze het nooit had weggehaald. Het hoorde bij een periode die goed was geweest voordat hij slecht werd. Inez begreep niet waarom mensen na een relatie soms deden alsof alles wat eraan voorafging achteraf waardeloos moest worden verklaard. Ze liet de foto hangen.

Om drie uur fietste ze naar kantoor. Karel was er niet en Willem zat al achter zijn computer met twee grafieken naast elkaar op het scherm. Hij had de registraties gesynchroniseerd en het kleine verschil rond 04.40 uur bleek inderdaad grotendeels uit de analysemethode voort te komen. Daar ging dus een mogelijke aanwijzing. Inez voelde eerder opluchting dan teleurstelling. Ze wilde geen aanwijzingen die alleen bestonden zolang je niet nauwkeurig genoeg keek. Willem had ook de trillingsdata verder bekeken. De component was duidelijk genoeg om serieus te nemen, maar niet sterk genoeg om op basis van één meetpunt iets over de richting te zeggen. Daarvoor hadden ze meerdere locaties nodig.

Ze legden een kaart van Westeinde op tafel en kozen zes meetpunten. Het eerste lag vlak bij haar woning, het tweede enkele straten verderop en de overige punten steeds verder naar buiten. Willem wilde bewust niet alleen bij installaties meten die zij verdacht vond. Als ze uitsluitend naast transformatorhuisjes en ventilatiegebouwen gingen staan, liepen ze het risico dat ze precies vonden waarnaar ze zochten. Inez was het daarmee eens. Twee punten kozen ze daarom op plaatsen waar op het eerste gezicht niets bijzonders stond. Een grasstrook bij een woonstraat en een parkeerterrein aan de rand van de wijk zouden als vergelijking dienen. Ze zouden pas na 01.58 uur meten. Overdag rondrijden had weinig zin wanneer de bron alleen 's nachts actief was.

Karel kwam binnen toen ze de kaart aan het opvouwen waren. Hij keek van de meetkoffers naar Willem en vervolgens naar Inez. 'Hebben we een opdracht gemist?' Willem zei dat ze een eigen meting deden naar een laagfrequente component bij Inez thuis. Karel bleef een moment stil en vroeg daarna wie daarvoor betaalde. Inez antwoordde dat niemand ervoor betaalde en dat ze hun eigen apparatuur gebruikten buiten werktijd. Dat leek hem slechts gedeeltelijk gerust te stellen. Hij wilde weten of er een klacht lag. Toen Inez zei dat zij voorlopig de enige klager was, corrigeerde hij haar meteen: ze had geen klacht, ze had iets gemeten. Het verschil was belangrijk. Inez moest erkennen dat hij gelijk had. Karel keek nog even naar de kaart en waarschuwde hen niet met bedrijfslogo's en meetkoffers midden in de nacht bij particuliere terreinen te gaan rondlopen. 'Mensen bellen sneller de politie dan vroeger.' Willem vroeg waarop die statistiek gebaseerd was. Karel keek hem aan en zei dat sommige dingen geen meetrapport nodig hadden.

Tegen half twee 's nachts stond Inez met Willem bij het eerste meetpunt, op ongeveer tweehonderd meter van haar woning. Ze hadden bewust gewacht tot vlak voor het tijdstip waarop het signaal de vorige nacht was verschenen. De stad was vrijwel leeg. Af en toe reed een auto voorbij en in de verte klonk het doffe geluid van verkeer op een grotere weg. Willem plaatste de trillingsopnemer tegen een lage betonnen rand terwijl Inez de geluidsmeter instelde. Om 01.55 uur was rond 42,6 hertz niets bijzonders zichtbaar. Ze wachtten.

Geen van beiden sprak veel. Het voelde vreemd om met voorkennis naar een scherm te kijken, alsof ze een trein verwachtten waarvan ze alleen wisten dat hij ergens rond twee uur langs moest komen. Om 01.58 uur verscheen de piek.

Inez keek naar Willem. Hij zei niets en wees alleen naar zijn scherm. Ook de trillingsmeter registreerde de component. Ze noteerde het tijdstip en liet de meting enkele minuten doorlopen. Het niveau was lager dan in haar woonkamer, maar duidelijk genoeg om niet te hoeven twijfelen of ze naar hetzelfde verschijnsel keken. Daarna pakten ze de apparatuur in en liepen naar de auto. Willem had voorgesteld te rijden omdat het met de koffers onpraktisch was om de hele route op de fiets af te leggen. Het tweede meetpunt lag ongeveer zeshonderd meter verderop. Daar was 42,6 opnieuw aanwezig, iets zwakker in het geluidsspectrum maar in de trillingsmeting vrijwel even duidelijk.

Bij het derde punt veranderde dat. Ze stonden aan de rand van een parkeerterrein waar niets te zien was behalve auto's, een rij bomen en enkele woningen. De geluidsmeter liet de component nog steeds zien, maar zwakker. In de trilling was hij nauwelijks van de achtergrond te onderscheiden. Willem noteerde de waarden en wilde verder. Inez bleef nog even staan. Ze probeerde niet te luisteren, maar merkte dat ze het toch deed. Buiten kon ze de brom nauwelijks waarnemen. Dat paste bij wat ze thuis had vastgesteld. De woning versterkte kennelijk een deel van het effect. Het maakte ook duidelijk hoe gemakkelijk een bron als deze onopgemerkt kon blijven. Wie hier 's nachts over straat liep, zou waarschijnlijk niets bijzonders horen.

Het vierde punt lag dicht bij een transformatorhuisje dat Inez de avond ervoor al was opgevallen. Willem parkeerde een eindje verderop. Ze liepen het laatste stuk met de apparatuur in de hand en plaatsten de sensoren zonder het terrein zelf te betreden. De piek rond 42,6 was er, maar tot Inez' teleurstelling niet sterker dan op het tweede meetpunt. Rond andere frequenties waren wel duidelijke componenten zichtbaar die uitstekend bij een transformator pasten.

Willem keek naar haar en zei dat ze haar eerste verdachte kon vrijlaten. Inez antwoordde dat ze hem nooit officieel had aangehouden.

Bij het vijfde punt kregen ze voor het eerst een resultaat dat niet in het eenvoudige beeld paste. Het lag verder van haar woning, in een straat waar voornamelijk naoorlogse huizen stonden. Volgens hun verwachting zou het signaal daar zwakker moeten zijn als de bron ergens in de richting van de eerste meetpunten lag. In plaats daarvan nam de component toe. Niet enorm, maar duidelijk. Willem herhaalde de meting en verplaatste de trillingsopnemer naar een tweede ondergrond. Het resultaat bleef ongeveer hetzelfde. Inez keek op de kaart. Wanneer ze de waarden simpelweg als punten zou intekenen, kregen ze geen nette aflopende lijn naar één bron. Er ontstonden sterke en zwakke zones.

Willem vond dat niet bijzonder. Trillingen in een stedelijke omgeving gedroegen zich niet alsof iemand cirkels rond een luidspreker tekende. Verschillende bodemlagen, funderingen, kabels, leidingen en bouwconstructies konden overdracht versterken of juist dempen. Inez wist dat hij gelijk had, maar had onbewust toch gehoopt dat de eerste meetronde een pijl zou opleveren die ongeveer naar één gebouw wees. De werkelijkheid was zelden zo behulpzaam.

Ze reden naar het laatste punt. Het lag aan de rand van de wijk, bij een groenstrook waar achter de bebouwing een fietspad liep. Willem zette de auto langs de weg en zij liepen verder. Het was inmiddels na drieën. De temperatuur was gedaald en Inez trok haar jas dicht om zich heen. Halverwege het pad bleef ze staan. Aan de rechterkant stond tussen de bomen een lage betonnen constructie die haar niet eerder was opgevallen. Geen gebouw in de gewone betekenis, eerder een rechthoekige technische voorziening waarvan het grootste deel laag bij de grond bleef. Aan één zijde zat een metalen deur zonder opschrift. Er liep een smal verhard pad naartoe dat vanaf de weg nauwelijks zichtbaar was. 'Stond die op de kaart?' vroeg ze.

Willem keek in dezelfde richting en haalde zijn telefoon tevoorschijn. Op de kaart was op die plaats geen gebouw aangegeven. Dat betekende volgens hem weinig. Kleine technische voorzieningen ontbraken wel vaker of waren alleen in specifieke registraties opgenomen. Ze liepen niet naar de constructie toe maar hielden zich aan hun geplande meetpunt op het openbare fietspad. Inez plaatste haar meter en wachtte tot de registratie stabiel was. 42,6 hertz stond duidelijk in het spectrum.

Willem zette de trillingsopnemer tegen de betonnen rand van het fietspad. De component was ook daar zichtbaar en sterker dan op alle